

Vaughan Gething AC/AM
Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd, Llesiant a Chwaraeon
Cabinet Secretary for Health, Well-being and Sport

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Alun Davies AC/AM
Gweinidog y Gymraeg a Dysgu Gydol Oes
Minister for Lifelong Learning and Welsh Language

Ein cyf: MA-L-ARD-0365-17

Lynne Neagle AC, Cadeirydd
Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1NA

SeneddPPIA@cynulliad.cymru

6 Mehefin 2017

Annwyl Lynne,

Fel rhan o'n fframwaith ymgysylltu ar y rhaglen i drawsnewid y system anghenion dysgu ychwanegol (ADY), sefydlwyd y Grŵp Arbenigol Iechyd ADY ym mis Rhagfyr 2016 ac mae'n uniongyrchol atebol i'r Grŵp Gweithredu Strategol ADY.

Mae yna gynrychiolwyr o bob bwrdd iechyd ar y Grŵp Arbenigol Iechyd ADY, gan gynnwys gweithwyr iechyd proffesiynol o bob math sy'n cefnogi dysgwyr ag ADY, yn ogystal ag awdurdodau lleol a phenaethiaid. Ei dasg benodol yw rhoi cyngor inni ar rôl ymarferol y gwasanaeth iechyd yn y system ADY newydd a sut i sicrhau bod y gofynion statudol newydd sydd ar gyrff y GIG yn cael eu cyflawni'n effeithiol. Bydd hyn oll yn cyfrannu at fersiwn nesaf y Cod ADY. Mae'r Grŵp wedi gwneud nifer o argymhellion ynghylch materion iechyd hyd yma, a chaiff y rhain eu hystyried yn llawn a, lle bo'n briodol, eu hadlewyrchu yn y Cod ADY diwygiedig. Bydd y Cod ei hun yn destun ymgynghoriad cyhoeddus llawn maes o law.

Rydych yn ymwybodol bod y Grŵp wedi cynghori y dylai rôl y Swyddog Arweiniol Clinigol Dynodedig Addysg (SACDA), fel y'i hamlinellir yn y drafft presennol o'r Cod, gael ei chryfhau drwy egluro cyfrifoldebau strategol y rôl. Mae'r Grŵp yn glir na fydd y SACDA yn gyfrifol am reoli'r gwaith bob dydd o asesu, trefnu neu gyflwyno Darpariaeth Ddysgu Ychwanegol (DDdY). Rhaid i'r swyddogaethau gweithredol hyn gael eu sefydlu ym mhob rhan o'r gwasanaeth. Mae'r Grŵp wedi argymhell y dylai

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

unigolyn sydd mewn swydd sy'n uniongyrchol islaw lefel y Bwrdd gyflawni rôl y SACDA er mwyn ei gwneud yn bosibl uwchgyfeirio materion i'r Bwrdd, ac er mwyn sicrhau bod y graddau y mae'r Bwrdd yn cydymffurfio â'r dyletswyddau statudol yn cael ei fonitro. Disgwylir i'r SACDA fod yn ddigon profiadol ac annibynnol i hyrwyddo ADY o fewn y bwrdd iechyd a chwrdd yn rheolaidd â phartneriaid perthnasol, gan gynnwys y Cyfarwyddwr perthnasol o fewn yr awdurdodau lleol i sicrhau bod gwasanaethau yn cael eu darparu'n llwyddiannus gan bob asiantaeth.

Mae'r Grŵp wedi argymhell y dylid cyflogi 'cydgysylltydd iechyd' i ategu rôl y SACDA ar y lefel lleol briodol, ac y dylai fod yn bwynt cyswllt i ysgolion, awdurdodau lleol, rhieni a phlant a phobl ifanc, a'u cyfeirio i'r gweithwyr iechyd proffesiynol cywir. Mae'r Grŵp wedi cynghori y dylai ymwelydd iechyd neu nyrs iechyd cymunedol y plentyn wneud unrhyw waith cydgysylltu cyn i'r plentyn ddechrau yn yr ysgol. Yn unol â Fframwaith Nyrsio Ysgolion Cymru, dylai nyrs iechyd y cyhoedd cymunedol arbenigol gydgyssylltu gwasanaethau iechyd gan fod yn bwynt cyswllt i awdurdodau lleol, ysgolion a sefydliadau addysg bellach i'w cyfeirio i'r cysylltiadau/gwasanaethau iechyd perthnasol, gan uwchgyfeirio unrhyw fylchau yn y gweithlu i'r SACDA os oes angen.

Mae'r Grŵp Arbenigol Iechyd wedi cefnogi'r newid yn y system bresennol yn llawn ac wedi argymhell y dylai ymyriadau a chyingor iechyd, er mwyn cefnogi ethos y cynllun datblygu unigol (CDU) newydd sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, roi sylw i'r canlyniadau a ddisgwylir ar gyfer y plentyn o fewn cyfnod penodol. Bydd gweithwyr iechyd proffesiynol yn defnyddio iaith y gall rhieni, plant, pobl ifanc ac ymarferwyr addysg ei deall, gan osgoi jargon, acronymau a thermau meddygol diangen. Mae'r Grŵp yn cynghori y dylai pob tystiolaeth iechyd a ddarperir gan weithwyr iechyd proffesiynol i awdurdodau lleol, lleoliadau blynyddoedd cynnar, ysgolion a sefydliadau addysg bellach gael ei safoni, a'i bod yn gyson â'r cynnwys y mae'n rhaid ei weld mewn CDUau. Mae'r Grŵp wedi cynghori y dylid creu templed ar gyfer tystiolaeth iechyd er mwyn helpu gweithwyr proffesiynol i ganolbwyntio ar yr hyn y gellir ei gyflawni (amcanion, nodau ac ymyriadau sydd ag amserlen) a sicrhau y gall y sawl sy'n cydgysylltu CDU plentyn ychwanegu tystiolaeth iechyd i'r cynllun yn hawdd. Bydd y grŵp arbenigol nawr yn datblygu templed safonol ar gyfer tystiolaeth iechyd a gaiff ei gynnwys yn y Cod maes o law; rydym yn hapus i rannu hwn gyda chi unwaith y cytunir arno.

Mae'n bwysig bod pob gweithiwr proffesiynol yn gwrando ar rieni, gofalwyr, plant a phobl ifanc ac yn eu cynnwys yn llawn yn y penderfyniadau a wneir am y plentyn neu'r person ifanc. Mae gweithio ochr yn ochr â rhieni a dysgwyr wrth ddatblygu CDU yn hanfodol wrth bennu disgwyliadau ac amcanion realistig. Mae'r Grŵp wedi cynghori y dylid rhannu pob adroddiad tystiolaeth gyda theulu'r plentyn a phob gweithiwr iechyd proffesiynol perthnasol arall.

Mae'r Grŵp yn ymwybodol o'r galw sydd ar weithwyr iechyd proffesiynol i fynd i gyfarfodydd asesu ac adolygu, sy'n gallu bod yn drwm, ac mae wedi argymhell y dylid blaenoriaethu pwy sy'n eu mynychu, yn ôl yr angen. Er enghraifft, yn achos plant nad yw eu hanghenion yn rhai cymhleth, lle mae'r ymyriadau iechyd sydd eu hangen yn rhai lefel isel drwy CDUau a gynhelir gan ysgolion, argymhellir na ddylid disgwyl i weithwyr iechyd proffesiynol fynd i bob cyfarfod adolygu (er enghraifft, lle cynhelir DDdY ar yr un lefel). Dylid blaenoriaethu pa weithwyr iechyd proffesiynol sy'n mynd i gyfarfodydd pan fwriedir newid DDdY iechyd neu le wyddon bydd rhiant yn codi pryder.

Mae'r data ar DDdY a gesglir ar lefel byrddau iechyd yn gyfyngedig ac nid oes modd cymharu data un bwrdd ag un arall. Mae'r Grŵp yn argymhell dylid casglu data cyson oddi wrth y gwasanaeth iechyd a'u hanfon at y SACDA er mwyn rhoi darlun llawn o DDdY iechyd plant a phobl ifanc ag ADY. Dylai'r wybodaeth hon gynnwys gweithgarwch a gwybodaeth ynghylch a yw'r ymyriad yn gydnaws â'r nodau yr anelir atynt. Dylai'r SACDA sicrhau bod yr wybodaeth hon yn cael ei defnyddio at ddibenion cynllunio strategol er mwyn gwneud yn siŵr bod y gwasanaethau yn seiliedig ar yr angen. Bydd y Grŵp yn parhau i drafod pa wybodaeth y dylai pob bwrdd iechyd ei chasglu, a bydd y Cod yn cynnwys canllawiau ar hyn.

Therapi lleferydd ac iaith yw'r ymyriad iechyd mwyaf cyffredin i gefnogi plant a phobl ifanc ag ADY. Mae'r Grŵp yn nodi nad rhywbeth i'r GIG yn unig yw cyfathrebu a datblygu lleferydd ac iaith. Dylai hyn fod yn fater trawsbynciol - lle mae angen cydweithredu a chyfathrebu'n effeithiol ar draws pob sector. Mae'n rhaid meithrin capasiti ar bob lefel (cyffredinol, penodol ac arbenigol) er mwyn i blant osgoi gorffod defnyddio gwasanaethau arbenigol.

Mae'r Grŵp yn cydnabod bod osgoi a datrys anghydfod yn effeithiol yn allweddol er mwyn osgoi gwrthdaro, a bod angen gwneud mwy o waith i gadw achosion rhag cael eu huwchgyfeirio i'r Tribiwnlys. Dylai rhieni fod yn rhan o benderfyniadau a'r broses o bennu nodau er mwyn lleihau'r posibilrwydd o anghydfodau diangen. Mae'r Grŵp wrthi'n datblygu siart lif i'w chynnwys yn y Cod, sy'n amlinellu'r llwybrau ar gyfer osgoi a datrys anghydfodau. Bydd y siart lif yn nodi sut y dylai awdurdodau lleol ac iechyd gydweithio, gan gynnwys sut bydd y SACDA yn helpu i ddatrys anghydfodau. Byddem yn hapus i rannu hwn â'r Pwyllgor maes o law.

Lle darperir asesiadau iechyd o ffynonellau preifat fel tystiolaeth i'r Tribiwnlys, cytunodd y Grŵp y dylai'r Tribiwnlys hefyd geisio tystiolaeth gan y GIG, lle nad yw eisoes wedi'i darparu. Cytunodd y Grŵp hefyd y dylai pob tystiolaeth ganolbwyntio ar sut y gall gwasanaethau gyfrannu at gyflawni amcanion y plentyn i helpu'r Tribiwnlys pan ddaw asesiadau i law sy'n ymddangos fel pe baent yn gwrthdaro â'i gilydd. Mae'r union gamau i'w cymryd yn cael eu hystyried yn fanylach ar hyn o bryd.

Yn olaf, mae'r Pwyllgor wedi cael yr wybodaeth ddiweddaraf ar y cynlluniau peilot iechyd ADY. Hyd yma, canolbwyntiwyd ar ddatblygu llwybrau. Bydd cyfnod gweithredol y cynlluniau peilot yn cychwyn yn yr haf eleni, a bydd yn sail i waith y Grŵp. Y bwriad yw y bydd byrddau iechyd yn adeiladu ar eu modelau cyfredol i dreialu'r syniadau a gyflwynir i'r Grŵp. Rydym yn bwriadu treialu modelau newydd er mwyn helpu i weithredu'r system ADY mewn dau fwrdd iechyd fel a ganlyn:

- Bydd Bwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg yn treialu rôl cydgysylltydd iechyd ar gyfer plant cyn-ysgol sy'n araf yn datblygu, a/neu sydd ag anghenion iechyd cymhleth, ac yn datblygu model integredig o fewn y bwrdd iechyd i sicrhau dull asesu holistaidd a fydd yn amlinellu proses drosglwyddo lwyddiannus i'r dosbarth meithrin/ysgol. Bydd hyn yn cynnwys nodi'r SACDA a sut a pha fath o faterion y byddai'r cydgysylltydd clinigol yn eu cyfeirio i'r SACDA. Bydd yn profi rôl y cydgysylltydd iechyd rheng flaen a argymhellir gan y Grŵp Arbenigol Iechyd, yn cynnwys i:
 - roi cyngor i weithwyr proffesiynol ar ddatblygu'r CDU yn ystod y cyfnod cyn-ysgol,
 - cydgysylltu cyfarfodydd ynghylch y broses drosglwyddo i'r ysgol,
 - helpu'r Cydgysylltydd ADY i drefnu cyfarfodydd i blant a phobl ifanc o oedran ysgol ac ynghylch prosesau fel symud i ysgol gyfun a gadael yr ysgol,
 - datblygu clinigau dan arweiniad nyrsys, gan lunio llwybr clir ar gyfer cael gafael ar weithwyr meddygol proffesiynol.
- Bydd Bwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg hefyd yn rhedeg prosiect gyda deg o ysgolion yn ardal y bwrdd iechyd er mwyn helpu i nodi'r plant hynny sydd ag anawsterau lleferydd, iaith a chyfathrebu yn gynnwys a rhoi ar waith y cymorth sydd ei angen arnynt cyn gynted â phosibl. Caiff y cyllid ei ddefnyddio i roi hyfforddiant i staff ar ddefnyddio adnodd arloesol i sgrinio datblygiad lleferydd ac iaith plant wrth iddynt ddechrau yn y dosbarth meithrin; a'u hyfforddi ar weithgareddau/ymyriadau i hwyluso datblygiad sgiliau lleferydd, iaith a chyfathrebu o fewn y cwricwlwm. Ei nod yw lleihau atgyfeiriadau hwyr a/neu amhriodol i therapi lleferydd ac iaith a phediatregwyr cymunedol drwy ddarparu mecanwaith ar gyfer nodi anghenion dysgu ychwanegol posibl.
- Bydd Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan yn secondio dau therapydd lleferydd ac iaith i dreialu model i weithwyr proffesiynol perthynol i iechyd i weithio gyda phlant mewn ysgolion arbennig. Mae'r model hwn ar gyfer gwasanaethau cyffredinol, penodol ac arbenigol a ddarperir gan awdurdodau lleol ac iechyd. Bydd Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan yn cefnogi'r gwaith o dreialu'r model therapïau mewn ysgolion arbennig mewn byrddau iechyd eraill fel rhan o'r gwaith hwn. Bydd y prosiect hefyd yn asesu sut y

gellid addasu'r model ar gyfer ysgolion prif ffrwd a datblygu canllawiau drafft ar gyfer ysgolion prif ffrwd.

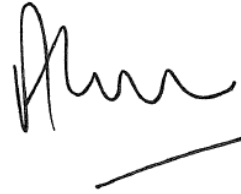
Rydym yn gobeithio y bydd yr wybodaeth hon o fudd i'r Pwyllgor a byddwn yn parhau i sicrhau bod y Pwyllgor yn cael gwybodaeth gyson yn ystod taith y Bil drwy broses ddeddfwriaethol y Cynulliad.

Yn gywir

Vaughan Gething AC/AM

Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd,
Llesiant a Chwaraeon
Cabinet Secretary for Health, Well-being
and Sport

Alun Davies AC/AM

Gweinidog y Gymraeg a Dysgu Gydol
Oes
Minister for Lifelong Learning and Welsh
Language